

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cena: na godinu K 12. — Za pò godine K 6. — Za Šibenik na godinu donajanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, priobćena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para petit redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Bez svoje uprave, bez svoga novca.

U nijednoj pokrajini habsburške monarhije pučanstvo poljodjelske ruke ne radi više i ne žive oskudnije nego u Dalmaciji, što znači, da se trud i rad našem pučanstvu ne izplaćuje kako se izplaćuje drugodje i kako bi morao. Naše poljodjelsko pučanstvo, a to se može reći cijela Dalmacija, mora za to da sve više osiromaši.

Uzroke ovom osiromašivanju treba tražiti izvan teška, jer po njegovom radu i umjerenosti on bi morao živiti u izobilju. Ti uzroci valja po tom da leže u zemlji, u okolnostima u kojima živimo, u upravljanju narodnog gospodarstva.

Bez dvojbe je naša zemlja većinom teška za obradivanje, ali opet se obraduje što se može lozom, maslinom, žitaricom itd. Kad bi sve to donijelo na sunce svoje plodove, kad bi se to plodovi kako treba unovčili, pučanstvo bi obilovalo novcem. A poznata je stvar, da naše pučanstvo ne obiluje novcem, nego oskudieva, što znači ili da zemlja slabo rodi ili da se plodovi slabo unovčuju. Obično kod nas je oboje spojeno, a kad slučajno rodi n. pr. vino, ono se ne izplati, kako bi dolikovalo uloženom trudu i trošku, jer je podvrženo tuđoj utakmici koju se ne može predočiti, nego jeftinom cijenom.

Dok je u drugim zemljama Austrije loza bila opustila usljed filoksera, naše se vino moralo boriti sa klauzolom, a sada, kada je po Austriji i Ugarskoj loza obnovljena, sada se ono mora boriti sa utakmicom njihovom.

Uvijek smo dakle prepušteni utakmici i trgovački ugovori ne obaziru se na nas.

Kako je sa vinom, tako je i sa žitijama i sa drugim proizvodima. Dalmacija treba velikih količina žita, a trgovački ugovori onemogućuju uvoz iz inozemstva radi velike carine, tako da su cijene hrani veoma poskočile. Ove cijene, dok ti ugovori traju, uzdržat će se na svojoj visini, pa je Dalmacija tako osuđena svoje proizvode prodavati u bezicenje, a kupovaj skupo. Kako je nami, tako je cijelom primorju i jugu.

Ovakovim sustavom zemlja mora siromašiti. Kad se pak svemu ovomu pridruži suša kao ove godine, koja uništi ono malo usjeva što imademo i ošteći vinograde, kad se ovomu pridruži filoksera, koja je već poharala polovicu vinograda, onda idemo u susret neizbježivu oskudici i gladi u mnogim našim predjelima.

Uvijek se ponavlja ona: uloženi trud i trošak se ne izplati, novaca ponestaje, upada se u dug, u siromaštvo.

Naše pučanstvo gleda ovoj nevolji doskočiti izseljivanjem, ali u istinu tim se ne promijenuje položaj, jer radna snaga postaje redja i skuplja. Ali i kad bi izseljenici mogli ovoj nevolji doskočiti kolikočom poslanoga novca, opet to ne bi značilo napredak zemlje, poboljšanje blagostanja, nego samo da sinovi ove zemlje moraju drugodje tražiti sredstva, da pokriju domaće potrebe, koje su svakim danom to veće ne samo radi nerodice i utakmice, nego i radi nameta, koji svakim danom rastu. Na taj način sve bi to služilo, da se ovo stanje produljuje, značilo bi, da oni, koji ostaju kući, moraju sve to više siromašiti, a da im izseljenici sve to više kao siromašima šalju, značilo bi stvarati od Dalmacije pravu siromašku kuću.

Kad pomislimo na sve ovo, dolazimo do pravih uzroka našega siromaštva i nazadka. Ti uzroci leže u tuđoj upravi. Trgovački ugovori, koje ta tuđa uprava sklapa, nami su na propast. A po tom i uprava sama nam je na veliku, neizmjerenu štetu. Jer nije dosta da pučanstvo radi i šteti, nego javna uprava mora učiniti sve, da se radnja pučanstvu izplaćuje, da mu se štednja omogućuje, da mu se blagostanje množi. Drugim riečima, uprava jedne zemlje mora da uredi javno gospodarstvo i da ga rukovodi kako treba na korist i procvat zemlje.

Tuđinska uprava, koja je nad nami, ne može ugovore promieniti na našu korist, jer ona najprvo gleda korist onog pučanstva, koje ju je biralo, ali ona bi morala barem da nadoknadi štetu, kojoj je naša zemlja podvržena i to barem iz onih sredstava, koja zemlja doprinosi.

Naprotiv mi vidimo, da se ova naša zemlja i njezino pučanstvo iscrpljuje i dere do kosti, a ne naknadiva se niti u postotcima, što joj se nosi. Jer nije istina, da naše pučanstvo ne doprinosi u izravnom i neizravnom porezu koliko bi trebalo, nije istina, da je pasivno; a istina je, da ovakvo ne će moći trajati i da će u današnjim okolnostima, ako budu trajati, uvijek nazadovati.

U Dalmaciji imademo polja, koja, kad bi bila uredjena, mogla bi biti žitnicom ne samo cijele pokrajine, nego bi mogli i izvažiti. U Dalmaciji imade goleti, koja kad bi bila ošumljena, tovala bi zemlju i branila je od suše. U Dalmaciji imade vodâ, koje kad bi bile uredjene, tekle bi bogatstvom za zemlju i pučanstvo, a ovakvo nisu nego na štetu i propast. Imademo puteva neuredjenih, zapuštenih, željeznica nesposojnih.

Sve ovo dobra uprava bi u malo godina uredila, pa bi tako pučanstvo odahnulo od silnih tereta i naprežanja. Nu mi to i takove uprave nemamo, pa za to svakim danom padamo u sve veću oskudicu. Pučanstvo naše ovim poslima javne uprave u današnjem stanju ne može doskočiti, jer za to nema ni sredstava ni moći. Ono bi to moglo urediti jedino kad bi samo razpolagalo svojim novcem, kad bi bilo ujedinjeno, kad bi bilo gospodarom na svom zemljištu, ali kako danas stvari stoje, ono je nemoćno i suđeno da radi i da bude izrabljeno.

Ove godine ovo nesretno stanje došlo je do vrhunca. Vino je dobrim dielom nerazprodano, žita nema, krme još manje, oskudica novca velika.

Hoće li uprava, koja nad našom zemljom vlada, olahkotiti ovo stanje? Hoće li ona dignuti sa naše zemlje terete, koji su nam naprčeni usljed trg. ugovora i usljed slabih prometnih sredstava? Hoće li ona doskočiti oskudici, koja je našu zemlju stigla usljed zapuštenih goleti i voda?

Ne mislimo. Ona to nije u stanju. Ona jedino može upotrebljavati ona sredstva, koja je uobičajila. Ona nije naša: ona nam može dieliti samo mrvice, ali ona ne će htjeti da posegne za uspješnim sredstvima.

Uspješna sredstva možemo naći jedino sami, ako budemo nastojali, da imademo svoju hrvatsku upravu.

Bez svoje uprave, bez svog narodnog gospodarstva mi ostasmo uvijek siromaši, koji najteže radimo, a trud nam se najmanje izplaćuje. Bez sjedinjenja, bez svog gospodarstva mi nismo narod, nego podložnici tuđih naroda. Mi smo izrabljene sluga, a ne gospodari na svomu.

I za to obećavala današnja uprava što hoće, radila makar što, nami ne ostaje nego nastojati, da dodjemo do svoga na svomu.

Glad na vratima.

II.

Dosta žalostno!

Kad su onomadne naši zastupnici pošli k ministru predsjedniku Becku, da mu saobće biedu, koja je narod zadesila usljed suše u Dalmaciji i Primorju, a on im je odgovorio, da još centralnoj vladi nisu stigli nikakovi predlozi u tom pogledu, a da će se on pobriniti za dotične izvide.

Ove rieči gosp. ministra najbolje potvrđuje ono, što smo mi o našim poglavarima pisali u prošlom broju. Oni su, uz posve riedke iznimke, tako plašljivi prema gore, kao što su srčani prema dole. Svak vidi, tko ima oči, da nam narodu prieti glad, samo ne vide c. k. poglavari, a najskoli onaj u Kninu i Benkovcu, gdje je glad jur počela da hara.

Za što su ovi ljudi čekali sve do danas, da je ovo potreba, da ih sam ministar predsjed-

nik podsjeća njihovoj dužnosti? Za što, pitamo mi, nisu oni već u ožujku izvjestili namjestništvo, a ovo ministarstvo, da će nam narod skapati od gladi u došastoj zimi, ako ne i prije? Ovo je dosta žalostno i neoprostivo s narodne strane naprama njima.

Dokazi da govorimo istinu.

Nekidan stigao je u Šibenik bataljun vojnika domobranaca iz Zadra. Najveći broj njih jesu pričuvnici, sinovi naše kršne, ali na žalost zapuštene Bukovice. Bukovčanac po sebi kršan je momak, a kakovi su nam ovi vojnici? Ljudi mladi i u najboljoj snazi života. Negda debelu napunjenu kost na licu i rumenu jabučicu pokriva žuta i objesjela koža, predstavlja čovjeka, koji trpi, čovjeka, koji pati.

Razgovarali smo se s više njih i pitali ih, da im valjda nije dodijalo dvadesetdnevno službovanje, ali čudno sasma protivno. „Glad nas kod kuće užasno bije“, bio je odgovor. „Blago pokrepalo, žito, kukuruz, proje i ino sočivo nešto izginulo od zime, a nešto od suše, filoksera uništila vinograde, pa zahvaljujemo Bogu, da smo i ovaki“.

Ovi su ljudi došli u vojničku službu, a da preko polovice njih nije donijelo ni 2 krune sobom za cijeli mjesec dana službe.

Kad uzmemo, da svaki vojnik, pa i najsiromašniji, donese sa sobom bar onoliko, koliko mu je potreba da se napije preko dana, tad nam je jasno, da ovi ljudi nemaju i da od gladi kod kuće pate.

Sreća što su častnici duševni i razumiju biedu jadnih ljudi.

Je li pravo, da nam je ovako?

Je li pravo, da narod, koji je u prošlosti svojio bio na visini bogatstva i napredka, danas ovako skapa, ne radi svoje krivnje, ne radi svoje ličnosti, ne radi toga, što bi valjda bio prekomjerno trošio i razkošno se gojio, već radi toga, što je sve svoje najdragocijenije blago, a to je život, žrtvovao na uhar onih, koji danas imaju sudbu njegovog spasa u svojim rukama?

Nema danas čovjeka nepolitičara, da li ni čobanina, ako taj nije kupljen Judinim novcem, a da ne uvidja, kako je svemu ovom zlu, što nas zadesava, ovoj gladi, koja nam prieti, kriv nesretni sistem, koji je našu otačinu razkomadao i na komade razkorapio.

Tatar krađe našu baštinu preko Velebita, Niemac gnjavi pri moru i pita nas praznim obećanjima.

Našu Bosnu ponosno darovali su njemačkim i židovskim kapitalistima i tako razkomadani, kad smo mogli da se složno okupimo oko jedne sopre i da jedemo iz jedne zdjele, što nam je pruža plod i bogatstvo naše domovine, dušmani nas razkomadaše i podielše, kako da lakše s nama gospodare, kako da pomognu sebi bliže, a ti narode, pravi sinu ove zemlje, koji si sa potocima krvi napojio, skapaj od gladi! Nad tvojim ljешinom jur grakću vrane sa Tatre i Matre, zvekeću ostrice Bismarkove čorde, ko da hoće da ti priende zadnje opielo.

Nu, ne dajmo se! U srca naša usadimo čvrstu nadu nad pobjedom Tatara, te kao što su naši predci njihove djedove pod Dzingiskanom, Atilom i Batu-kanom izagnali iz naše otačbine i uje oslobodili, tako se i mi ugledajmo u one naše dive, kojima je najpreča stvar bila ljubav zapravu domovini dragoj. Skupimo se svi pod zastavu stranke prava. Prigrlimo svi stieg domovine uz nauku oca Starčevića i ne će biti zla. Nad našom domovinom zasijat će sunce slobode. Hrvatska oslobodit će se Tatara, koji ju gule, koji ju okradajuju i tlače, te nije u stanju da priskoči u pomoć svojoj posestrimi Dalmaciji, kad ovoj glad prieti.

Dužnosti austrijske vlade.

Pošto je naša uža domovina pod austrijskom vladom, to je njezina dužnost, to njezin ugled zahtjeva, da za Dalmaciju učini sve ono, što radi za druge pokrajine. Vlada ne smije dopustiti, da nam narod skapa od gladi.

Kako smo vidili u prvom članku, da nas austrijska vlada nije osirotila sa nesretnom klauzulom, mi bismo bili imali još koju paru za crne dane, ali mi smo izgubili, a centralna vlada ujmlja je 70 milijuna forinta. Brat bi u nevolji

bio bratu pomogao, a sad kako će, kad su ova bez pogače ostala.

Dužnost je dakle centralne vlade u Beču, da barem sad podieli s narodom, koji gladuje, ono 70 milijuna forinta, ujmljenih na narodnoj koži. To joj nameće sveta dnžnost; dužnost kao vlasti, koja upravlja jednom pokrajinom, kao vlasti, koja šalje na milijune kruna u druge pokrajine radi bezuspješne propagande, a pušta da narod u Dalmaciji skapa od gladi.

Koji koraci moraju se poduzeti, a da obća gladnja ne zahvati maha.

Najprije ćemo rieči koju su dužnosti vlade u ovom pogledu.

Ministar predsjednik Beck, odgovarajući na upit naših zastupnika vrhu tiranije, koju njegov drug Wekerle vrši nad našom braćom preko Velebita, rekao je, pa ne smeta i ako je lagao, da Dalmacija pripada zemljama zastupanim na carevinskom vieću. Pustimo na stranu političku i povjestničku neistinitost ovih rieči, te uzimmo da je sve onako, kako nam govori gospodin Beck, koga mi javno i otvoreno pitamo: što on misli, kao ministar predsjednik poraditi, da ove nesretne agrarne prilike, koje vladaju u našoj zemlji, prestanu? Misli li g. ministar predsjednik Beck dati narodu način, da može bar zaradom dobiti glavicu kruha, da se preko došaste zime prehrani? Misli li gosp. Beck donapokon maknuti neke ljude iz zemlje, koji su prosliedili tradicionalnu politiku svojih predja u gradji Potemkinovih sela?

Napokon, ako je gosp. Beck iskren i ako je kao pošten čovjek shvatio, da se je Dalmaciji zlo uradilo do sada i da se je s Dalmacijom mačuhinski postupalo, to bi on morao otvoreno izpoviediti ne laskavim riečima pojedinim zastupnicima, već realnim radom.

Dužnost je vlade, po obezvi ministra predsjednika Becka, da počne gradnjom željeznice iz Knina u Liku, pak ogranak Knin—Zadar i Kašela—Trogir. Osuda će narodnog prokletsstva pasti na nju ne započne li gradnju željeznice Sinj—Imotski—Metković, te Aržano—Bugojno.

O presušenju bara i močvara, te uredjenju raznih vododerina danas ne govorimo. Nešto je napisano na karti, da će vlada izvesti, samo Bože daj, da prestanu komisijske, a da započne pravi realni rad.

Za obrtničku školu u Šibeniku.

Već je bilo javljeno u ovom listu, što se sve poduzelo za ustanovljenje jedne obrtničke škole usavršenja, koja bi bila osnovom jednoj stručnoj obrtničkoj školi kao što je ona u Splitu, koja je u kratko vrijeme pokazala liepa uspjeha. U tu svrhu upriličilo se još prošle godine u Šibeniku naročiti odbor, koji je na 9. prosinca imao svoj prvi sastanak, te odredio i pripravio sve nužno za zavedenje jedne takove škole. Bili su odmah podneseni nadležnim čimbenicima potrebni predpisi sa zahtjevnim formularima i bilo je zaškano, da se ustanovljenje rečene škole pospešji, jer da su joj za to zajamčeni svi potrebni uslovi sa strane mjestnih faktora.

Odbor, izvršivši svoju, gojio je stalnu nadu, da će njegov povalni korak biti bez sumnje najpripravnije uzet u obzir i da se željena škola moći otvoriti u Šibeniku već početkom proljeća ove godine. Medju to na podnesene spise i predstave nije primio do danas nikakva odgovora.

Pred koji mjesec u splitskom „Velebitu“ izašao je podlistak o obrtničkoj školi u Splitu, i po načinu onog pisanja moglo se je nedovoljno suditi, da ga piše osoba vrlo dobro upućena u samu stvar, osoba dapače, koja se zauzimalje za promicanje obrtničkih škola u Dalmaciji. U onom podlistku bilo je spomena i o obrtničkoj školi u Šibeniku, napomenuto je bilo, da se radi te škole vode pregovori i da će doskora biti ustanovljena. Ta tvrdnja bila je utješljiva, pa je s naše strane sa zadovoljstvom zabilježismo, razpoložni da čekamo još nekoje vrijeme.

Uza sve to dani i mjeseci prolaze, a o rečenoj školi nikakva abera. To nas baš potiče, da uzmemo ponovno pero u ruke i da

ovo pitanje opet iznesemo na sriedu, jer nismo nikako voljni, da padne u zaborav. Šibenik ima silu potreba; nehajstvo vlade teško se u njemu osjeća na svakom području javne uprave, ali nigda nije zanemarenost toliko grozna, koliko u području školstva. Mi smo tu zanemarnost, to zapostavljanje Šibenika već dosta osvjegli, pa ne marimo danas iznositi stare jadikovke, tim manje što mislimo doskora upitati opet na najenergičniji način vladu, što je više od ustanovljenja jedne srednje škole u Šibeniku? — Nego, što se tiče obrtničke škole ne možemo već danas premućati Zalostnu činjenicu, da se o njoj ništa ne zna, ništa ne čuje, kao da to pitanje nije nikad ni najmanje potaknuto bilo. Zazorno je zbilja, što se s tolikom ravnodušnošću, s tolikim omalovaženjem prelazi preko jednog mjestnog odbora ad hoc sastavljenog, preko njegovih podnesaka i to sada baš u zeman, kada vlada toliko obećaje i kaže da daje u ekonomsko i kulturno pridižanje Dalmacije.

Ne marimo izpitivati ni to, gdje leži krivnja tome, samo konstatujemo obitnost, da u Šibeniku ne možemo doći ni do jedne potrebite škole, za koju su svi preduvjeti osigurani, za koju je obična sprava doprinositi, za koju je pomješće spravno, jer bi se zavela u obitostojim prostorijama pučke ili građanske škole. Ako takova šta ne može Šibenik da dobije, onda je to zbilja preočit znak, da ne negdje svojevoljno i prkosno postupa prama ovom gradu uzprkos njegovim potrebama, za koje je u prvom redu pozvana vlada da se brine i da im udovolji.

Bude li se i unapried tako prema Šibeniku postupalo, neka vlada bude uvjeren, da će naići preko nas na jednodušni prosvjed šibenskog pučanstva, jer barem u ovim pitanjima nema u Šibeniku razlike mišljenja. Nitko u Šibeniku ne može da dalje trpi ovu zanemarnost grada, koji napreduje u prometnom i industrijalnom pogledu nastojanjem i marljivošću njegovog građanstva, ali koji bi po vladinu nastojanju bio već danas jedan od najnevoljnijih u pokrajini.

Svaka vlada iskrenih i dobrih namjera gleda u prvom redu da pridigne kulturno i gospodarstveno zemlju, kojom upravlja. U Dalmaciji baš toga ne vidimo, a u Šibeniku po gotovo, pa za to nek nam bude prosto kazati, da je ovkovo vladino postupanje prama nami ne samo prkosno, da li i skroz zazorno.

Obrtnička je škola Šibeniku potrebna, Šibenik na nju ima pravo, a u nju i na jednu trgovačku školu po priznanju celog pokrajinskog novinstva. O srednjoj školi i ne govorimo, jer potrebu iste i sama je vlada više put priznala.

Pa dakle god Šibenik ne dobije sve ove tri škole, ne će bit miran i zadovoljan i uvijek će ih tražiti, uvijek će se tužiti na nedar vlade, uvijek će joj s pravom predbaciti, da je prama Šibeniku nepravedna.

Koliko će dugo ona to trpjeti?

Kakav je nadzor nad šumama u Neretvi.

U razporedu poboljšanja ekonomskih prilika u Dalmaciji obećano nam je od Visoke vlade zauzetost za pošumljenje, koje bi se izvesti imalo u razmaku od nekoliko godina. To tre-

bamo osobito u ovom kraju kano svagdanjeg kruha, jer šume su bogatstvo naroda, a u ovom skroz poljodjelskom kraju sve lako uspeva. Izgledom nam je mala borovinska šuma izpod donjnjeg Komina, te nešto u gaju Desanskom i ostalim krajevima, gdje se saditbom započelo, a da ne govorimo o naravskoj šumi Borovaca, Novih Sela i Pline.

Nego to je sve lišo dobro, dok je medj nama bio naš čovjek. Zalazio medj narod, voljno ga upućivao, a narod ga razumjevalo, a to hoćemo da kažemo o radinom dosadašnjem višem šumskom povjereniku.

Nego otrag nekoliko mjeseci šumski odio našeg kotara, koji je bio spojen kotaru makarskom, bile od istog odjeljen i nas u obdarili osobitim c. k. šumskim povjerenikom u osobi g. Gorinskoga sa sjedištem u Metkovićim. Dovolje ne bismo imali što prigovoriti, nego zahvalni biti, jer smo se nadali, da imajući posebnog povjerenika za sami naš kotar stvar i rad imali bi uspjevati još i bolje. Ali u tom se prevarismo, čovjek, koji je sada na upravi naših šuma, za sve drugo sposoban može biti, osim za šumsku struku, u koju se razumije kao i mi u električne izume ili slične novosti sadanjeg vieka.

Što je pako glavni, taj vam je čovo odrti i zasukani Niemac, te o milozvučnom našem hrvatskom jeziku znade toliko, koliko mi o kinzskom. Nepoznavajući jezika, a čudi jogunaste, naravno da u obćenju sa pučanstvom ne može istome u ničem koristovati, nego samo svom džepu. Još je teže od njega, da u svakoj prigodi znade naš jezik omalovaživati, a to ako se ikomu ne dolikuje, zanajpaće jednom c. k. činovniku. Po svemu dakle vidimo, da je k nama došao ne za korist naroda i zapuštenih naših šuma, već da nas u našoj kući izazivlje, a poznato nam je i to, kako se i sa drugima podnaša uvijek prkosno i nepokorno.

Opaziti nam je i to, bez uzroka budi rećeno, da mu neretvanski zrak krasno prija, jer uz mastnu plaću i mjesečne obilazne komisije, taj se čovo tako debilja i širi, da je više prilican bačvi nego li ljudskom stvoru, a sve na teret naših krvavih žulja. Dokle ćemo dalje sa ovim bahatim stvorom? Dokle će pošumljenje naših gora ostati na papiru? Ovim istinitim činjenicam, koje cila Neretva posvjedočiti može, obraćamo se na nadležne vlasti, e da nas jednom rieše ovakovog bića, a to uprav u korist naših zapuštenih šuma. Za danas dosta. Bude li potrebno, iznieti ćemo na vidjelo još koješta, e da bolje ilustriramo ovog nezahvalnog gosta naše mile zemlje.

Istinovč.

Političke viesti.

Radni program carevinskog vieća. — Radni program carevinskog vieća u Beču za preostalo zasjedanje obuhvatit će, kako se sa sigurnošću javlja, slijedeće predmete: Povišicu domobranskog kontingenta u svezi sa zakonom o rezervistima; zakon glede doprinosu od 18 milijuna za poboljšanje beriva državnih i željezničarskih činovnika; zakon o povicih melioracionoga fonda za četiri milijuna; zakon o provizornom produženju sadašnjeg kontingenta na žestu; izbor delegata za jesensko zasjedanje delegacije.

Nova organizacija Srba. Kako se pogovara, ugarski Srbi se spremaju, da provedu

novu stranačku konstelaciju. U tu će se svrhu ovih dana sastati u Velikoj Kikindi zbor pozudnika. Namjerava se vodstvo srbske stranke iz Novoga Sada predložiti u Veliku Kikindu.

Revolucija u Perziji. Svemoćni kovački general Lijakov, koji ima u rukama celu vojnu vlast u Perziji, izdao je objavu, u kojoj se pod prijetnjom najteže kazni zabranjuje nošenje oružja i pućanje. Isto će se tako svaka uvrieda naredbu vojnim osobama, teško kazniti. Ove su došle vilo ogorčile narod. — Iz Teherana javljaju, da će se kovačka brigada povećati na 25.000 momaka. Kako iz Teherana javljaju, unatoč svećanog obećanja šahovog, narod ne vjeruje, da će se doista obaviti novi izbori za parlament. Što više, svi misle da se parlament ne će sastati. Pošto svi ministri naprednjaci dadeše svoju ostavku, to će novo ministarsko vieće biti sastavljeno iz samih natražnjaka. Šah je iz Evrope pozvao mnoge pristaše starog režima, koji su prije po želji parlamenta bili izopćeni iz Perzije. — U englezkoj dolnoj kući podnešena je radi Perzije interpelacija, te je državni tajnik Grey na istu odgovorio, da se u Revalu nije mnogo govorilo o Perziji, nego su jedino napomenuti progrični sporovi; o unutarujim prilikama nije se govorilo, nego se o tim prilikama već mnogo prije vodili pregovori izmedju englezke i ruske vlade. Grey je dalje izjavio, da za Evropejce u Perziji sada nema pogibelji. Također misli, da ne treba sada poslaničku strazu povećati. Ni rusko poslanništvo nije svoju strazu povećalo. Perzijske čete, koje su bile obkolile britsko poslanništvo, sada su povučene natrag.

Iz hrvatskih zemalja.

Proti Rauchu. „Hrvatska Sloboda“ donela je lep članak Dra. Ante Pavelića povodom Rauchova putovanja po Lici. Vredno je prenieti ovdje njegov završetak:

„Sjetite se Ličani, da se je iz Vašega koljena rodio uzkrisitelj hrvatske misli i otac hrvatskoga naroda Ante Starčević. Ugledajte se i ovom zgodom u njegov primjer. Spomenite se, da ste Hrvati sinovi poltaćena, ali ponosite naroda. Ne dajte se nikomu na liepak. Kad se bude vozio kroz vašu zemlju magjarski eksponent, pokažite da se znate svladati, da znate upreći svoja povredjena čuvstva. Budite mirni, ne dajte se izazivati. Dočekajte ga onako kako se kuga dočeka. Zatvorite se u svoje stanove. Ne učestvujte ni aktivno ni pasivno nikakvoj paradi, ni kao gledaoci. Dapače zatvorite prozore svojih kuća kao u vrijeme žalosti i razmišljajte o svojim i narodnim nevoljama.

Dokažite i ovom prigodom, da vam tuđinska sila sve može oteći, da vas može osiromasiti, ali vam poštenje i ponos oteći ne može. Nijedna sila na svijetu ne može vas poniziti, ako se sami ne ponizite, nitko vas ne može osramotiti, ako se sami ne osramotite. Spomenite se, da je u vašim rukama čast celoga hrvatskoga naroda. Od vašega ponašanja ovisit će i konačni uspjeh naše velike zajedničke borbe za slobodu i jedinstvo hrvatskoga naroda.

Ličani, pokažite se dostojni zemljaci Ante Starčevića!“

Rauchovo putovanje. Rauch se je dao na ekkursiju po Lici. Rauch obećaje brda i doline, dieli medju djecu krune i priredjuje „dinere“ sa svakom bagrom ljudi. Tu osvaja barun Rauch svih prisutnih kao veselo i razpoložen čovjek, koji pri čaši zaboravi na sve političke neuspjehe. Kad se provedeli u jednom mjestu, juri bezobzirno u automobilu na zemaljski trošak do bliže stanice. Putem doživi po koju nezgodu, ali to ga ne smeta. Tako je odmah na putu iz Zagreba u Liku udario njegov automobil u jedna seljačka kola tolikom silom, da su se prevrnula. Bačve, koje su bile u kolima, razbiše se, a iz njih se je proliilo 13 hektolitara vina.

Turski odnošaji u Hrvatskoj. U Banovini na dnevnom je redu senzacionalno otkriće, da učitelji u ličko-krbavskoj i modruško-riječkoj županiji ne dobivaju redovito svakog prvoga u mjesecu svoja beriva. Učitelji lieke županije tuže se, da oni više puta ne dobivaju plaće mjesečno, neg tek drugoga mjeseca! Za lipanj nisu još nekoji na 20., a nekoji na 26. lipnja dobili svoje plaće. Baš kao u Turškoj! Medjutu „Servus-društvo“ dieli štipendije medju „svoje“. Za te ima novaca!

Banjavičeva ostavka. Dr. Banjavčić dao je ostavku na mjestu gradonačelnika, a to usljed sukoba sa gradskim zastupstvom, koje se je odlučno izjavilo proti tomu, da gradonačelnik Karlovca primi u posjet jednog bana Raucha.

Tiskara hrvatske stranke prava. Pravaši, što se okupljaju oko „Hrvatske“, upregli su sve sile, da osnuju samostalnu tiskaru. U tu svrhu izabran je posebni odbor, te je pročelnik toga odbora Dr. Bauer svim silama nastojao, da se što više dionica razproda. Na taj način sabrano je do 70.000 K. U četvrtak 2. tek. mj. bila je skupština dioničara. — Izvjestitelj zast. Zagorac progovorio je o smjeru i zadaći tiskare, koja će tiskati novine i brošure hrvatske stranke prava i katoličke vjere, kojoj pripada velik dio naroda. — U ravateljstvo izabrani su: za predsjednika Dr. Ante Bauer, za I. zamjenika Dr. Eugen Laxa, odvjetnik iz Siska, za II. zamjenika Fran pl. Kukuljević vlastelin, za odbornike Milan pl. Kiepac vlastelin, Dr. Edo Lukinić odvjetnik iz Karlovca, Eugen Vukić iz Križevaca i Stjepan Zagorac župnik iz Koprivnice. Nadzorni odbor sastoji se od petorice. Odbornici su se odmah sastali u sjednicu i razpravljali o stiglim ofertama. Privhaćen je ofert Polaćekov iz Beča, s kim će već ovih dana Dr. Bauer sklopti ugovor. Za 2 mjeseca početi će tiskara raditi.

Zabranjeno izkrcanje izletnika. Na 5. o. m. pjev. društva „Sklad“ i „Sokol“ u Bakru priediše izlet u Cres. Ujz Bakrane, pridružise se izletu Krasičani, Kreljani, Razani i Kraljevčani. Kad je parobrod prispio u Cres, dočeka ga oružništvo, koje „u ime zakona“ zabrani izletnicima izaći na kopno i dapače naredi, da smjesta oduptuju natrag. Na obali bilo je sakupljeno mnogobrojno obćinstvo, koje je pozdravljalo braću izletnike poklicima: Živili Hrvatska! Živili Hrvati! I s obale i sa parobroda zaori „Liepa naša domovina“. Izletnici morali su se povratiti. O dogodjaju brozjavljeno je hrvatskim zastupnicima u Beču.

Hrvat — prvi slepi učitelj na slavenkom jugu. U sobotu 4. ov. mj. položio je g. Filip Branko pl. Štriga, pom. učitelj glazbe

Stjepan Ziačić: Garište.

VI.

Po Gjurgevu.

Većer je. U Pavlovićevoj kući se našegla svijeća. Boža sjedi za krosnama. Uza nju se plete mala Jaga, mete se oko krosnama, provlači predju kroz brdo, tjera ladjicu kroz navučeno tkivo, sigra svrskom i svašta gata... Malica tepa i tepa, kako će večeras dočekati čaku i kako će sutra s čakom ići k misi. Boža odgovara, šalaka, smije se djetinjem čakoru i pustim snovicama. I Boža se zaka u krosna, i tek lupom oglavnjača odgovara Jagi.

U kući se stere polutmina. Na gredi gori limena uljenka i sije blijedo svjetlo u malom kućerku. Istom gornji čošak, gdje su Božina krosna, rasvijetljen je uljenkom, i kroz svjetlo-mrečavu ždraku u ponutrici se razbire obris slamnjače, Božina škrinja, pa rilja, pa Pantin hangjak.

U vani duva vjetar i na oboru vije šuškor. Kroz zvitornu krova zapuh dolice u kuću i zaliziva uljenku, koja trepti i crta na zidu sablasnu sjenu. Pod oborištem mrmori potok. S pobjila vjetar donosi volarevo voćkanje. Odnekud dolazi njiska konja. Na plastu se javlja zrikavac.

Jaga zaknja. Boža pusti krosna, pridje k Jagi i poljuja ju na koljena. Boža uspavkuje kćerku tihim majčiniim pjevom:

Spavaj Jago moje diete drago,
Spavaj janje moje usnivano

Spavaj zlato moje milovano;

Svoju Jagn unanaće majka,
Do zorice i bijela danka...

Na vratima sklojšnu brava.

— Ko 'e?

— Pantu.

Panta sporo zakorači u kuću.

— Došao si.

— 'Esam.

Panta hladno pogleda u ženu i spusti torbu

iza vrata.

— I alat si donio...?

— Sve.

Oboje ušute. U medjusobnoj šutnji skrivao se nedoumak čudnog Pantinog dolaska.

— Rašta? — pitala Boža iza glasa, bojeći se prekinuti ulegnuti muk.

— Nema više radje.

— Na partiji?

— E.

Boža baci snuđen pogled na Pantino mrskano lice i na gustu spuštenu mu obrvu, pod kojom su se mračile njegove crne oči nekom brigom, radi toga što sada javljao.

— Gdje 's sada ići, Panta?

— Gdje mu drago... oseli' ću...

— Kuda?

— U grad.

— U vabriku??

— E.

Božu spodijde razganica, sgrudanom sućiti u zjenici upljili u Pantu, i njezino oko stoplji gusta naoblaka, koja kvanu prvom suzom...

VII.

Nakon malo dana Panta odlazi u grad.

Ni stalo Panti biti na domu. Petropolje je požnjela Čikola. Ljetos risari ne će kositi žetve. Djevojke ne će ići na mōbu.

Panta je kućerak uredio, torič sradio, zemlju obredio... Padne li koji zaznak žita, Boža će ga pokupiti, ostriže li se runo, Boža će ga sama uturućiti. Dugovina ostati će do druge godine, kad se Panta vrati doma.

Gle, uptraća je na oboru, alat se spremio, torbak sašio. Panta je gotov.

Panta sad će da pozdravi.

Proletje je jutro. Sunce razbjeljuje Petropolje plavim zrakom, što titra na sunčanjoj žegi. Na prisoju sunce štrče maglu, na kojoj se pupči petropoljsko selište na niskim tammim humcima. Na kadinskom brežuljku bjelasa se Petkina crkva i šiljat toranj, koji u daljini blisti mjedneno krstačom.

Panta sad će da pozdravi.

Nude. Eto, Panta na obor. Razgleda kućerak, torič, sve...

U Pavlovićevom oborištu scvatala šljivja i brizga sokom naponita roda, a listak drkti i miriši...

— Boža!

— A?

— Dajte tu privezu.

— Evo.

Nakon časka zovnu Panta:

— Gdje 'e Jaga?

— Evo 'e.

Jaga strče na obor.

— Evo me čako.

Panta zagri Jagu i ljubne ju u usta.

— Idem, milo moje.

— S bogom čako, čakice...

— S bogom, krasno moje.

Na mosečkoj strmini ružao vlak.

Panti se razmili, šmrčne i pogleda gore na

Moseč u klicezi vlak.

— Boža!

— A?

— Idem, drago.

— Ajde, i zdrav bio!

— Pazi na kuću.

— Ne brigaj, Panta.

— I na Jagu.

— Ne boj se.

I Panta stegne uza se Božu, poljubi joj modro orošeno oko, i progutnu razmećen kvrcaj srca, što mu navirao u grlo.

— S bogom, Boža!

— Bog!

— S bogom, Jago!

— S bogom!

Do malo je Panta uzlazio uz Moseč.

(Nastavit će se).

na zem. zavodu u Zagrebu za odgoj slepe djece pred poverjenstvom preparandijku maturu kao izvanredni djak s veoma dobrim uspjehom.

Novogradski Vjestnik — naslov je listu što je početkom ovog mjeseca počeo izlaziti u N. Gradskoj. List, koji će zastupati lokalne interese, izlazi svake subote, a stoji godišnje 6 kruna.

Kod ug.-hrv. parobrodarskog društva. Na memorandum kapetana i strojara ugarsko-hrvatskog plovidbenog društva odgovorila je uprava, da ne može udovoljiti, jer da postavljene zahtjevi traže od društva takovu žrtvu, koja ugrožava njegove interese i načelo discipline. Uprava istodobno upozoruje na ustrojene raznih novih pruga, za koje se sada ne da predvidjeti, kako će se u budućnosti razviti i na neprestanu konkurenciju, koja nalazi sve to više podpore kod austrijske vlade. Ravnateljstvo na koncu preporuča moliteljima, da nastoje izbjegavati prenatrpane korače, koji bi mogli biti štetni po promet Rieke, te za društvo, molitelje i njihove obitelji.

Plemeniti dar mostarskog biskupa. — Presvj. g. biskup P. Buconjić opet je zasvjedočio svoju ljubav prema sirotinjici i pokazao svoje milostivo srce. Imanje u Bielom polju darovao je, da se na njemu sagradi katolički zavod bisk. ženskog sirotišta. Presvj. gospodin ovim će utrti mnogu sirotinjsku suzu, te će mu ostati ugodan spomen u narodu.

O tobožnjem ustanku u Bosni. Zagrebačka je trgovačko-obrtnička komora primila od strane bosansko-hercegovačkog trgovačkog društva brojav slijedećeg sadržaja: „Izvanjske novine javljaju o tobožnjem ustanku u Bosni; buduć bi te glasine mogle nanieti štetu našoj trgovini i industriji, javljamo, da su te vijesti potpuno neosnovane i puke izmišljotine. Molimo to u vašem području objaviti“.

Promjene na pomorskoj vladi na vidiku. Pišu nam iz Trsta: Dolazkom ministra trgovine u Trst mnogi na pomorskoj vladi ostadoše pokunjena nosa. Svi viši činovnici bili su dobili dopust da idu na ladanje, no svi su morali ostati na svom mjestu, samo je pošao grof Atems. Ovo se svakako tumači, a najvjerojatnije je to, da će mnogi biti umirovljeni. Ovo nam je milo, jer su puno zloporabljali angoesku dobrotu gosp. Ebnera, mjesto kojega, kako rekoste, dolazi gosp. Delles. Grof Atems radi zasluga bio je imenovan podpredsjednikom pomorske vlade, mjesto, koje se otvara na novo za sama njega, jer nije mogao postati namjestnik Dalmacije. Dosta žalostno! „L' Adriatico“. Uzprkos utanačenom „miru“ između Talijanaca, Hrvata i Slovenaca, ipak ove čeka žestoka borba sa talijanaške strane. Radikalniji Talijanci pokrenuše i novi dnevnik pod naslovom „L'Adriatico“, kojeg je program, kako se čita u prvomu broju: rat do iztrage „alle infiltrazioni straniere o ai soprusi di lanzičenecchi montani“. Hrvati i Slovenci sa svoje strane već rade složnim silami, da odbiju ove talijanaške nasrtaje i već su se počeli spremati na skore izbore. Ovaj talijanski pokret je dobar i koristan, jer će naše trgnuti od sna i ojačati u borbi.

Pokrajinske vijesti.

Svesokolski slet u Zadru. Blankini i drugovi upravili su ministru unutarnjih posla barunu Bienertu interpelaciju o zabrani sleta dalmatinskih Sokolaša prigodom posvete barjaka najstarijeg dalmatinskog sokolskog društva u Zadru. U obrazloženoj interpelaciji navadja se kako je ova zabrana punim pravom ogorčila obćinstvo i sokolstvo, kako ista nije ničim opravdana, jer niti je naparena proti kaznenim zakonima, niti stavlja u pogibelj javnu sigurnost ili javno dobrostanje, jer sokolska društva svojom strogom mal ne vojničkom disciplinom, svojim uzvišenim programom, po kojemu zadržu od svake stranačke strasti drže pred očima jedino visoke narodne ideale i odgajaju domovini čile i vjerne sinove, sama su po sebi čvrsto jamstvo javne sigurnosti i javnog dobrostanja. Razlozi, koje je politička vlast navela protiv sleta smiešni su, jer nemiri, koji su se otrag dvie zadnje godine zbili u Zadru, nisu bili izazvani po Sokolašima. S toga su sve odredbe lih odložne policijske mjere, koje bacaju crnu sjenu na zadarsku obćinu, koja je od vakada u opreci sa čuvstvima ciele zemlje. Interpelacijom traži se ukineće namjestništvene zabrane sleta.

„Hrvatski Sokol“ u Kaštelima. Namjestništvenom odlukom od 3. lipnja tek. god. br. 2779/VII bi odobren pravilnik društva „Hrvatski Sokol u Kaštelima“ sa sielom u Novome kod Trogira, te su na konstituirajućoj skupštini, obrđzavanj 4. tek. mj., akklamacijom izabrani u upravni odbor: starosta brat Damijan Katalinić; zamjenik staroste brat Gajo Radunić;

tajnik brat Ćiril Zaneta; blagajnik brat Vinko pl. Cippico; vodja brat Milan Danilo — uz još 4 odbornika. Društvo je već primljeno kao član „Hrvatskog Sokolskog Saveza“ u Zagrebu.

Pronadjen lupez. U Budimpešti bio je uapšen neki Godfred Bela radi lupežitine u raznim zlatarijama u Temešvaru, na Rieci, u Voloskom i u Puli. Između zlatnih predmeta, pronadjenih kod njega, konstatovano je, da dva pripadaju zlatariji Berčić u Zadru. Usled toga pala je sumnja, da je taj Bela izveo krađu i u zlatariji Berčića u mjesecu rujnu lanske godine. Poslana je u Zadar njegova fotografija i gdja. Ceccoli, koja ima krčmu prama pokradenoj zlatariji, prepoznala je u slici čovjeka, koji se je onog dana sumnjivo vrtio oko vrata zlatarije. Da ne bude ovaj Bela izveo operaciju i u Splitu, u zlatariji Miotto?

Iz grada i okolice.

„Radnička Zadruga“ u Šibeniku preko svog pomoćnička sklopila je jučer u Zadru pogodbu sa zemaljskim Odborom za proširenje pokrajinske lučnice u Šibeniku. Radnja mora biti izvršena kroz godinu dana.

„Radničkoj Zadrugi“ darovaše da počaste uspomenu blagopokojne Cvite ud. pok. Jakova Kulića gg. Mrndje Ante p. Šime K 2, Belamarčić Marko p. Tome K 2 i Barišić Marin Antin K 1. Uprava „R. Z.“ najljepše zahvaljuje!

Sramotna reklama. Kada je imao da se nastani u Šibeniku Dr. Makale, mjestni listić udario je u neobične slavosjpeve nedostojne za svakog odvjetnika, a pogotovo nedopuštene za jednog odvjetničkog kandidata. Da mu se pribavi klijenata, prikazalo se je odvjetnike u Šibeniku neke kao huncute, a druge kao budale. Nakon toga Dr. Makale dao je proglasiti taj listić organom demokratske stranke i priključio se onim stvorovima, koji ga hvale. Reklama se sada nastavlja i u listiću i u krčmama na ogavni način, kao da je jedna odvjetnička kancelarija kakav bazar ili cirkus. U isto doba kada je došao Dr. Makale, došao je i drugi odvjetnik u Šibenik, vriedan, pošten i sa svim izpravama u redu, ali o tom čovjeku nitko ne govori ni piše niti bi on sam dopustio, da mu se pravi reklama. Ovo kažemo, pošto smo se uzalud nadali, da će Dr. Makale uvidjeti sam, da odvjetnička kancelarija nije kakva „butiga“.

Imenovanje. Ministar financija imenovao je evidencijskog geometra II. razreda Kamila Ivona, našeg sugrađanina, evidencijskim geometrom I. razreda u X. razredu čina. Čestitamo! **† Cvita ud. J. Kulića,** rođ. Jakovljević, majka sokolskog vodje i urednika „P. P. Slobode“ g. Vladimira Kulića, preminula je u četvrtak večer u 68.oj godini života nakon duge bolesti. Jutros joj bio lep sprovod. Pokojnici bila laka zemlja, a sinovima i svojti naše iskreno saučeeće!

Mjestno školsko Vieće u Šibeniku. Po zakonskim propisima, nakon izminuća roka djelovanju dosadašnjeg mjestnog škol. vieća, obavilo je obćinsko Vieće u svojoj sjednici 8. lipnja izbor petorice novih pravih članova i dvojice zamjenika. Novo mjestno školsko vieće sastaje se do koji dan, da bira predsjednika i da riješi viseće poslove.

Pozor! U trafici Ante Bogića na obali i u knjižari Ivana Grimania prodavaju se biljezi družbe sv. Ćirila i Metoda.

Između rondara i čobana. U noći dne 28. pr. mj. nastala kavga između rondara iz Krkovića i čobana iz Cicvara radi pašnjačkih razmirica. Rondari su se borili puškama, a čobani štapovima. pri čemu su smrtno bili ranjeni rondar Petar Serkinčić od teškog udarca štapa, te Ilija Tomasović pok. Špire i Tode Čakić Jandrinj od pušanog zrna. Tode Čakić izdahnuo je nakon 8 sati. Ante Orlović, Jos Bilčić i Kojo Čakić bili su uapšeni od žandamerije i predani sudu u Skradinu.

Za pomorce. Pri ulazu u šibensku luku i pri izlazu iz nje parobrodi moraju odeše unaprijed polako voziti radi započeti lučkih radnja.

Kinematograf. Otvoren je od 7^{1/2} do 10^{1/2} sati. Prikazuje se još danas i sutra program sa historičkom jubilarnom povorkom, koja je dosta zanimiva, jer daje dovoljan pojam te izvanredne i skupe svečanosti. U ponedjeljak po čimlje novi program.

Književnost i umjetnost.

Književna ubaviest. Godine 1905. dovršio sam i na svoj trošak izdao „Poviest Hrvatske“. Čitava naklada (2000 primjeraka) bila je u nekoliko mjeseci razpačana, te već duže vremena ne mogu udovoljiti novim naručbama, koje još uvijek sliede. Zato sam priredio drugo izdanje „Povjesti Hrvatske“, koje se znatno razlikuje od prvog izdanja. Djelo sam naime prerađio i popunio, a izvore navodim izpod

erte na svakoj strani. U knjizi prikazujem političku i kulturnu povjest naroda hrvatskoga do god 1908. Osim toga spremio sam više od sto liepih historijskih slika koje će biti djelu predlozene. I ovo drugo izdanje „Povjesti Hrvatske“ izlazi u mojoj nakladi; zapremat će pak jednu jedinu omašnu knjigu, a ne više svezaka. Književna cena „P. H.“ iznosit će 10 K, dočim sada — u predplati — stoji samo 8 kruna, ako se novac pošalje izravno na moju adresu (Zagreb, Kačićeva ulica broj 20). — Osim „Povjesti Hrvatske“ predao sam u štampu svoju historijsku studiju „Ban Jelačić“. U tome djelu prikazujem baruna Josipa Jelačića prije, nego li je postao banom hrvatskim; zatim opisujem burne događaje god. 1848. 1849., koje sam prvi put obradio u svojim djelima: „Hrvatski pokret god. 1848.“ i „Rat Hrvata s Magjarijama god. 1848. i 1849.“; napoko crtam Jelačićevo banovanje za absolutizma sve do njegove smrti (god. 1859.) Ova će knjiga zapremati preko 500 strana (velike osmine), te će biti ukrašena s nekoliko slika. U knjižarama prodavat će se „Ban Jelačić“ po 4 kruna, dočim sada — u predplati — stoji samo 3 kruna. Primjećujem, da sam se pobrinuo, kako će mi ova djela biti liepo uvezana. Ukusne originalne korice za „Povjest Hrvatske“ stoji 2 kruna, a za „Bana Jelačića“ 1 krunu 60 fil.

U Zagrebu, dne 30. lipnja 1908.

Dr. Rudolf Horvat,

profesor kr. realne gimnazije.

„Predavanja iz povjesti i estetike muzike.“ Nedavno odštampano je glazbeno-teoretsko djelo puč. učitelja i glazbenog pisca g. Antuna Dobroniča, pod naslovom: „Predavanja iz povjesti i estetike muzike“. Cena je namprama današnjim prilikama gledom na domaće glazbene edicije vrlo povoljna, od same 1 K. Naklada pišćeva. Tisak C. Albrechta (Maravić i Dečak), Zagreb 1908. 8°. Str. 54.

Djelo je eminentno glazbeno-teoretske naravi, te se s prvog gleda opaža, koliko je marnom piscu rada i samopripreone poštivotvosti stajalo, da obradi dade što popularnijom formu, da ga i manje teorijom snabdjevenim glazbenim diletantima i zaimaocima učini pristupačnim, a što je glavnije, dopadnim i nedosadnim.

Isti pisac kani skoro odštampati djelo: „Naše glazbene prilike i neprilike“, kojim hoće da podvrgne kritici sve presude i sav naš glazbeni rad, koji sprječava kod nas unapređenje muzike kao umjetnosti.

„Predavanja iz povjesti i estetike muzike“ naručuju se kod autora pod adresom: A. Dobronič, Drišić (Dalmacija).

Na prikaz. Primili smo sa zahvalnošću knjižicu pod naslovom: „Borba za Osiek god. 1848. i 1849.“. Napisao Dr. Rudolf Horvat. Cena 40 filira.

Razne vijesti.

Bečki Česi, koji im do 300.000 traže već više godina, da se njihovoj privatnoj školi, Komenskovojoj školi s češkim nastavnim jezikom, dade pravo javnosti, no to im je i gradsko zastupstvo i ministarstvo uzkratilo, da se očuva njemački karakter Beča. Pošto su učenici Komenskove škole morali do sada, ako su htjeli dobiti svjedočbu, koja je vriedila za prelaz u više škole, poči u Lundenburg, gdje su ih izdali češki učitelji, to je ministar nastave izdao odredbu, da dvojica učitelja iz Lundenburga dodju u Beč i ondje obavie izpit. Svjedočbe se pako imadu izdati u Lundenburgu. Niemi, a uaročito kršćanski socijali digli su sada kuku i motiku na ministra Marcheta da ga sruše.

Nov pronalazak. Miroslav Hubmayer u Sarajevu izumio je novu spravu za samotvorno spajanje željezničkih vozova. Ovaj izum izpitan je od stručnjaka u Njemačkoj i prijavljen na patent za sada u monarhiji i u Njemačkoj. Prijavit će se i u ostalim kulturnim državama.

Stanovništvo grada Rieke. Prema ovih dana provedenom popisu ima Rieka 49.010 stanovnika; na 31. prosinca 1900. imala je 39.350 žitelja i prema ovomu narasla je u 7 godina i šest mjeseci za 9960 stanovnika.

Englezka mornarica na Jadranu. Englezka mornarica stiće ču na Rieku dne 17. o. mj. Na 22. ov. mj. poči će tri ratna parobroda u Split, a dva u Šibenik, gdje će boraviti tri dana. Na 25. poči će ciele sjedinjena eskadra na Krf. Na 12. o. m. dolazi mornarica u Pulj, gdje će boraviti 4 dana, a odatle polazi na Rieku.

Poruke uredništva.

Č. g. dopisnik — Skradin. — Primismo, ali ne dospjesmo, da pregledamo ovaj broj, inaez trebat će preudesti. U obće mjestna pitanja nije zgodno razpravljati u dugim dopisima, jer to onda širi publiku ne zanima. Da ste nam zdravo!

Naše brzojavke.

KNIN, 11. Jučer prispjela ovdje brzojavna viest iz Like, da je Pavel Rauch na automobilu krenuo u Knin. Zbilja, iza kako je na putu odsjed kod Šulente, stigao je ovdje u civilu. Pripravljena mu je bila strašna demonstracija, užasna mačja deraća. Pratio ga vika: Abcug! O mein lieber Augustin! Pijano Servus-društvo! itd. Vidjelo se koješta gdje i leti na Pavela. To se sve desilo, dok je išao i vraćao se kroz varoš iz hrvatskog starinarskog muzeja. Rauch je bio grozno pobleđio, u strahu mašio se bio i za revolver. Smeten i poražen vratio se brže poelje na automobil, kojeg je našao svega gnjusna i odjurio netragom. Bilo je i drugih incidentata.

Rieka, 11. Nastao je obćenit štrajk kapetana i strojara na parobrodima ugar.-hrvat. društva. Posreduje pomorska vlast. Nadat se je povoljno riešenje spora. — Šteta požara Neumanove tvornice koža računa se na 250.000 kruna.

Zagreb, 11. Stižu vijesti, da je Rauch svugdje na putu ili hladno ili porugno dočekan. Razpušteno je karlovačko gradsko zastupstvo. Imenovan je vladin komesar Horvat.

Prag, 11. Velike su pripreme za sutrašnje otvorenje sveslavenskog kongresa. Prispjevaju delegati iz svih krajeva slavenskih. Sutra na večer dolaze oni iz Hrvatske.

Beč, 11. Upraviteljem Bosne imao bi biti imenovan doskora bivši ministar domobranstva Latscher.

Beč, 11. Novo ministarstvo za javne radnje počelo je uredovati. Šefovima u istome imovani su Wickenburg, Beyer, Wubern i Müller, a u odjelu za moloobr Dr. Exner.

Zastupnička kuća nastavlja razpravljanje prešnih predloga o slobodi štampe.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

THE EDISON KINEMATOGRAF
u atrijumu „kazališta Mazzoleni“

Program

za ponedjeljak, utorka i sriede
od 13. do 15. lipnja 1908.

Prvi dio: „UDATBENICA“
(smiešno)

Drugi dio: „SLAPOVI PIRASIKABE U BRAZILU“
(Zanimiva zbiljna projekcija)

Treći dio: „U PODMORSKOJ LADJI“
(Dramska i senzacionalna projekcija).

Četvrti dio: „ŽENE POLICAJKE“
(smiešno)

Program

pripravljen od

BERGMANNA I DR. U TEČENU

jest i ostaje kao i do sada

najbolje naravno sredstvo

za bojadisanje kose i brade.

Ciena K 3.

Dobivaju se sve tri boje

u Drogariji Vinka Vučića — Šibenik.

Program

♦ Hotel Dinara ♦

Šibenik kod mjestnog kazališta

• oskrbljen je izvrsnom kuhinjom •
• udobnim i zdravim sobama i svim •
• ostalim mogućim komforima. • • • • •
CIENE VRLO UMJERENE. • • • • •

Preporučuje se Jvanica ud. Dodig.

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavica K. 1.000.000

Pričuva zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbiljuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osjeganje proti gubitku kod ždriebanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira bezplatno. Unovčenje kupova bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove: sa otkazom od 5 dana uz 2 1/2 %
" " " " 15 " " 3 %
" " " " 30 " " 4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleoniama ili u engl. funtim.

(Sterlinam) uz uložničke Listove: sa otkazom od 15 dana uz 2 1/2 %
" " " " 30 " " 2 1/2 %
" " " " 3 mjes. " 3 %

NB. Za uložne listove sada u toku, nov kamatnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Žiro i Tekući račun. Valuta od dana uložnja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Otvara tekuće račune u raznim vrijednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta Inostranstva, odrezaka i izdriebanih vrijednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), palit, Peplitz, Troppau, Warnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na Inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Paris, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predimje na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontrinja (Contirungs-Lager).

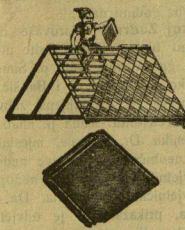
Preuzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibelji provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahjev preuzima i upravljanje istih.

Osjeganje vrijednote proti gubitim ždriebanja

Banca Commerciale Triestina.

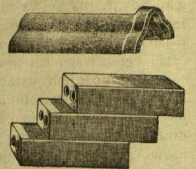
VJEČNI KROV „DINARKA“

Josip Lovrić pok. Nikole KNIN.

PRVA DALMATINSKA TVORNICA

CIMENT-PLOČA, CRIEPE, CIGLE, STUPOVA OD ARMIRANOG BETONA ZA OGRADE I VINOGRADJE, KAO ŠTO I SVIH OSTALIH PROIZVODA OD CEMENTA, BETONA I ARMIRANOG BETONA

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU. UTEMELJENA GODINE 1894.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislavićeva ulica br. 2. PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Sarajevo, Spljet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom obćine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sliedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

- a) osiguranja glavica za slučaj doživljaja i smrti;
- b) osiguranje miraza;
- c) osiguranja životnih renta.

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokretnina (pokuštava, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadruga imovina u svim odjelima iznosi: K 1,410.816.28
Od toga jamčevne zaklade: K 1,000.000.00
Godišnji prihod premije s pristobama preko: K 820.000.00
Izplaćene odštete: K 2,619.582.36

Za Dalmaciju pobliže obavijesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatiae“ u Spljetu. Poslovnica u Spljetu, ulica Do Sud br. 356. - -

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE.

Hrvatska Tiskara

ŠIBENIK.

Izradjuje svakovrstne radnje, kao: Knjige i brošure, sve vrsti tiskanica za obćinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike, trgovce itd. te moderne posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive na zabavu, plesne redove itd. Drži u zalihii sve vrsti obćinskih, župnih i drugih raznih tiskanica.

Solidna izradba. Umjerene cijene.

Naručbe obavljaju se brzo i točno po zahtjevu.

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5. Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskomptuje mjenice, daje predumjove na vrijednostne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovčuje kupovne i izdriebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavna tržista monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumnte) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsigurnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

Vinko Majdić valjni mlin u KRANJU

proizvadjia najbolje vrsti pšeničnog brašna i brašna za krmad uz najniže cijene.

Najveća produktivnost - - - - - Brza poslužba.

Izravni zastupatelji za Dalmaciju i Bosnu-Herzegovinu, izzev Sarajevo i Boku Kotorsku: Babić & Klein Zadar.

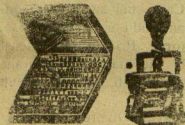
Zastupatelj za Boku Kotorsku: Radoslav G. Zutkić, Kotor.

Zastupatelj za okružje Pulj: Lacko Križi, Pulj.

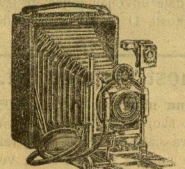
Zastupatelj za okružje Trst: Aleks. Rupnich i dr., Trst, via sponaro novo broj 11. 52-8

Oglašujte u „Hrv. Rieči“!

KNJIŽARA I PAPIRNICIA IVANA GRIMANI-A Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica

Preduzimlje naručbe svakovrstnih pečata od kautschucka i kovine.

Skladište fotografiskih aparata i svih nužrednih potrebitina.

preporuča svoj veliki izbor liepih HRVATSKIH, TALIJANSKIH, NJEMAČKIH I FRANCUZKIH KNJIGA,

romana, slovnica, riečnika, onda pisanih sprava, trgovačkih knjiga, uredovnog papira, elegantnih listova za pisma, razglednica i t. d.

Prima pretplate na sve

hrvatske i strane časopise uz originalnu elenu sa tačnim i brzim dostavljanjem u kuću. Velika zalihia svakovrstnih toplomjera, zwieker-naočala

od najbolje vrsti i leća u svim gradacijama. VANJSKE NARUČBE OBAVLJA KRETOM POŠTE.

Skladište najboljih i najjisti-nijih živaićih strojeva „SINGER“ najnovijih sistema.